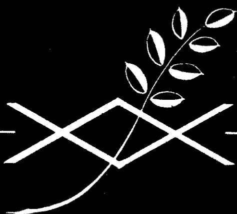
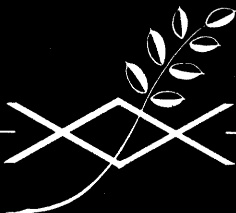

J. C. NACHENIUS

DE VERHOUDING VAN MAN EN VROUW IN DEN NIEUWEN TIJD

R

UITGEVERIJ „STORM" AMSTERDAM

J. C. NACHENIUS

DE VERHOUDING VAN MAN EN VROUW IN DEN NIEUWEN TIJD

UITGEVERIJ „STORM" AMSTERDAM

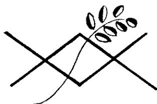
J. C. Nachenius

DE VERHOUDING VAN

MAN EN VROUW

IN DEN NIEUWEN TIJD

TWEEDE DRUK

UITGEVERIJ „STORM" AMSTERDAM

INHOUD

I. *MAN EN VROUW*

Nog kennen wij de voorstelling van „de vrijgevochten vrouw", die „de mannen" veracht en den man, die in de vrouw steeds iets minderwaardigs ziet; doch wij stellen geen belang meer in hen, voor ons hebben beide evenzeer afgedaan. Want wij gevoelen het, zij behooren tot den tijd die achter ons ligt, en voor hen is in den komenden tijd geen plaats; zij zullen niet meer interessant, maar zij zullen abnormaal zijn.

Toch is er iets met die vrijgevochten vrouwen, wat wij niet alleen maar met „abnormaal" kunnen afdoen. Voelden zij niet, dat de plaats van de vrouw in de samenleving een kant had, die voor de vrouw onwaardig was? Zeker voelden zij dat en zij zochten een uitweg, zij wilden „gelijke rechten" als de man en die mannen wilden die haar niet geven; maar ook vele vrouwen wilden niet. Sommigen omdat de vrouw den man „onderdanig" moest zijn, anderen omdat de vrouw niet „in de politiek" thuishoorde. Ook onder die conservatieven waren voortreffelijke vrouwen; zij voelden, dat bij die vrijgevochtenen ook iets onwaardigs was, iets dat bij het wezen van de vrouw niet paste. Het was er mee als met meerdere stroomingen, die zich wilden losmaken van Zuidelijke invloeden en dogmatiek, maar die bij hun strijd tegen het vreemde, de methoden en middelen van dat vreemde zelf gebruikten. De vrouw die in de politiek ging, de suffragette, was niet het Germaansche vrouwenideaal.

Wij willen niet spreken van vrouwenrechten of mannenrechten, van mannenoverheersching of vrouwenoverheersching, maar wij willen dit alles van een geheel anderen kant aanpakken.

Wij zoeken niet naar de beteekenis van „den man" en „de vrouw", als twee gescheiden werelden, maar wij zoeken naar „man en vrouw" als *organische eenheid.*

Wij zoeken er nog naar.

Want de natuurlijke, organische eenheid is verstoord, wij bevinden ons in crisistijd, in overgangstijd van het oude naar het

nieuwe, van het verstandelijk intellectualisme naar het organisch denken, van de vervreemding naar het terugvinden van eigen aard.

Wij weten hoe de vrouw bij andere volken en kulturen een geheel andere plaats inneemt dan bij ons. Er is niet één, voor allen geldende vorm van de verhouding der geslachten. De Bedoeïn heeft een anderen aard dan de boer. Zijn leven is anders, zijn wereld is een andere, zijn heele samenleving is anders en mòet anders zijn. En zoo goed als b.v. de echte Arabier van de woestijn anders is dan de echte Germaansche boer, zoo is ook de vrouw anders in die wereld, gebonden aan geërfden aard, aan ras.

Er is niet één vorm voor de verhouding der geslachten, maar ieder ras heeft zijn eigen passenden en alleen goeden vorm.... of is er van vervreemd door invloeden, die van ander ras en andere kultuur uitgaan.

Daarom is het ,,nieuwe" dat wij zoeken eigenlijk niet nieuw, maar het oereigen oude. En het ,,oude" is niet ouder dan 1000 jaar, toen de vervreemding begon.

Maar daarmee is niet gezegd, dat het nieuwe hetzelfde is als dat oer-oude, het is ook nieuw, *het is het eeuwig eigene in den vorm van den komenden tijd.*

Het komende is in wording, het moet groeien; wij kunnen het niet volledig en scherp reeds zien, maar het zal het eeuwig eigene in zich dragen en het vreemde afstooten en vormen vinden, die geldigheid zullen hebben in den nieuwen tijd. Zoo leeft kultuur in gestadige verandering, toch in wezen gelijkblijvend, voortkomende uit de ziel van het *ras*.

Want wanneer wij willen spreken over ,,man en vrouw", dan hebben wij niet de menschheid voor oogen, dan verbeelden wij ons niet, een vorm van samenleving te vinden, die voor alles wat menschen-aangezicht draagt, gelden kan, maar dan spreken wij alleen van ons eigen ras, het Noordras, dat nog zoo sterk in ons leeft en nog zoo betrekkelijk weinig verbasterd is, dat wij, naar de stem van ons bloed in ons luisterend, den rechten weg vinden.

Wellicht zouden wij zelfs kunnen volstaan met dit luisteren naar

de stem in ons, ware het niet, dat ons denken en voelen zoozeer verward is geworden door invloeden uit den vreemde, dat wij behoefte hebben, aan het verleden ons te spiegelen, en zoodoende klaarder te zien en zuiverder te onderscheiden.

Bij alle vraagstukken betreffende onze wereldbeschouwing komen wij, als wij doordenken, tot de ontdekking, dat er voor ons eigenlijk geen principieel verschil bestaat tusschen lichamelijk en geestelijk. Heel die „geestelijke" kant van ons wezen, ons verstand, ons gemoed en onze ziel, onze wil en ons karakter, het is alles gebonden aan ons bloed, d.w.z. aan ons ras, het erft alles over volgens dezelfde wetmatigheid als de kleur van onze huid en de lengte van ons lichaam. Het vormt met dit lichaam een onverbrekelijke organische eenheid, d.w.z. het is alles op elkaar ingesteld, alles volgens één bepaald plan gebouwd en gevormd: in één stijl.[1]) Wij spreken door onze lichamelijke organen, maar uit ons lichaam „spreekt" ook ons gemoed en karakter. Onze geest uit zich in ons lichaam en kan zich nergens anders door uiten, en ons lichaam is het zeldzaam fijne instrument, waarin juist ònze geest zich uiten kan. Wat zouden Uw en mijn geest met het lichaam van een jood of een neger kunnen aanvangen? Zoo goed als wij, menschen van het Noordras, elkaar verstaan, zoo onmogelijk zou het zijn ons ook maar te uiten overeenkomstig onzen aard, indien wij eens elk in zoo'n ander lichaam konden kruipen met onzen geest. Natuurlijk is het echter een dwaze en onmogelijke gedachte, dat een Noordras-geest in een neger geboren kon worden.
Men denkt wel eens dat zooiets toch gebeurt, wanneer wij die rassen kruisen. Zeker, dan krijgen wij een product, waarin wij kenmerken van beide rassen terugvinden, naast elkaar, door elkaar. Maar wij krijgen geen Noordras-geest in een negerlichaam. Wij krijgen een geest die noch de aard van het éene, noch die van het andere ras heeft, een geest die verbasterd is, vol tegenstrijdigheden en onharmonisch in een lichaam, dat evenmin in één stijl is gebouwd.
Zoo is dan „geest" niet iets dat op zichzelf staat en lichaam

[1]) Zie J. C. Nachenius: Het Rasvraagstuk, blz. 13.

een ander iets, maar beide zijn deelen van één en hetzelfde organisme, uitingen van één en denzelfden vorm-wil, een voortbrengsel van de Natuur. Want dat lichaam met dien geest komen niet uit de lucht vallen, maar wij weten, dat zij, zooals alle vormen van het Leven, uit andere vormen zijn ontstaan, vormen die pasten in vroegere aardperioden, toen het Leven andere vormen moest hebben om aangepast te zijn aan de levensomstandigheden. Zoo ontstond ook eens de mensch, ontstond ook ons ras, het Noordras, hier in Noord-Europa. En al deze vormen houdt het leven in stand, door dat merkwaardige proces, dat wij voortplanting noemen.

Bij den mensch en vele andere levende wezens is dit geslachtelijke voortplanting; d.w.z., dat van elk ras twee vormen voorkomen, de mannelijke en de vrouwelijke, verschillend in bouw, aanleg en functies, maar zoo volmaakt op elkaar ingesteld, zoo volmaakt een organische eenheid vormend, dat zij samen eerst dit ras zijn en in stand houden. Zij zijn niet alleen lichamelijk als twee-eenheid gebouwd, zij zijn het ook geestelijk. Natuurlijk! Een ander lichaam met andere functies móet een anderen geest, een ander gemoed hebben, wil het een organisch geheel zijn. Maar zoo goed als het mannelijke en het vrouwelijke lichaam in volkomen wederzijdsche harmonie zijn gebouwd en elk voor zich zinloos zouden zijn, zoo zijn ook de mannelijke en de vrouwelijke geestelijke aanleg elkaars aanvulling. Het is de twee-eenheid, waarin het ras steeds en steeds weer uiteen gaat, opdat het in stand blijve.
Wij kunnen letterlijk zeggen, dat het in die twee vormen uiteen gaat. Want het jonge, wordende leven kan in de eerste stadia van ontwikkeling nog zoowel mannelijk als vrouwelijk worden. Doch dan komt het oogenblik, dat de zich vormende organen den één of den anderen weg der ontwikkeling inslaan. Dit wordt bepaald door de „aanlegdragers voor het geslacht", die echter reeds van den beginne af aan in de bevruchte eicel aanwezig waren en nu, te rechter tijd, hun invloed doen gelden. Eénzelfden uitgangsvorm hebben man en vrouw, twee kanten zijn zij van het éene wezen, het bepaalde ras, dat zich steeds weer

in die twee vormen splitst, om zich zoodoende de eeuwen door in stand te houden.
Deze wijze van voorstellen en denken is wat wij de organische noemen. Zij gaat uit van de organische eenheid van lichaam en geest en zij ziet ook man en vrouw als een organische eenheid.
Zij gaat uit van het natuurlijke en wordt daarom wel eens materialistisch genoemd. Met materialisme heeft dit alles echter niets te maken; dat ligt even ver achter ons als de scheiding in natuurlijk en boven-natuurlijk, waarbij dan het lichaam „natuur" zou zijn en de geest met het „bovennatuurlijke" zou samenhangen.
In ander verband komen wij daar nog op terug.
Hoezeer dit natuurlijke en bovennatuurlijke voor den Noordrasmensch ook één zijn, lezen wij uit de woorden van Eckehart, die de kunstenaar Dombrowsky zoo zinrijk verbond met Moeder en Kind. Hij zei dan: „Een recht mensch heeft God niet van noode. Hij heeft God en daarom behoeft hij niets meer". Zoo was voor Eckehart God (het boven-natuurlijke) *in* den mensch (het natuurlijke), beide in organische verbondenheid, één natuurlijke-bovennatuurlijke wereld.

Ein rechter Mensch bedarf Gottes nicht/denn was er hat/dessen bedarf er nicht. Er hat Gott/und deshalb braucht er nichts mehr.
ECKEHART

II. *HET HUWELIJK EN DE EVOLUTIELEER*

Het lijkt of wij afdwaalden. Ja en neen. Het huwelijk was voor ons ras reeds in de verre oudheid een aangelegenheid, die ten nauwste samenhing met de religie en zoo was het niet onjuist om, luisterend naar een denker-dichter, toch even daarheen te wijzen, even te doen voelen, hoe ditzelfde „organische denken", zooals wij dat hier noemden, heel onze wereldbeschouwing doortrekt. Dat is niet iets, dat wij nu zoo maar bedenken, maar dat is iets, dat ons is aangeboren, ons, menschen van het Noordras, die weer andere hersens hebben dan andere rassen, anders denken en ons het Leven en de Wereld anders duiden, omdat wij geestelijk-lichamelijk anders gebouwd zijn.

Het intellectualisme en de evolutieleer hangen ten nauwste samen. Wat bedoelen wij daarmee? Evolutie behoort toch tot het Leven en de ontwikkeling daarvan, en wij zeggen ermee, dat oudere vormen plaats maken voor nieuwere, die uit die ouderen voortkomen. In vervlogen aardperioden zagen de planten en dieren er anders uit dan thans en uit die oudere vormen is ook eens de mensch ontstaan, in die duizenden jaren, die wij IJstijd noemen. Er ontstonden menschensoorten, misschien op verschillende plaatsen en uit die soorten ontwikkelden zich de rassen. Dat is evolutie en een van de groote ontdekkingen van onze Germaansche wetenschap. Maar er is een evolutie-leer, ook op het gebied dat wij nu bespreken, die wij verwerpen, die n.l. den „vooruitgang der menschheid" predikt, en die ook ten opzichte van het huwelijk een kunstmatig intellectualistisch bouwsel heeft bedacht, dat er ongeveer zóó uitziet: eerst leefde de primitieve mensch in kudden of horden en zij paarden in den paartijd zonder de minste blijvende binding. Daarna kwamen „veelvoudige echt" (polygamie) en allerlei verwante vormen van binding, en tenslotte ontwikkelde zich daaruit de „enkelvoudige echt" (monogamie), dat is de binding

van één man en één vrouw in het huwelijk. Dikwijls treffen wij dan nog de voorstelling aan, alsof dit eerst door het christendom in ons Noorden streng toegepast werd. Dit schema van ontwikkeling zou dan voor de heele menschheid gelden, al staan deelen daarvan dan ook nog op een lageren trap dan wij, die het reeds zoo heerlijk ver gebracht hebben....

De werkelijkheid is anders.
Wanneer wij bedenken, dat vele dieren in enkelvoudigen echt leven, dan zou de mensch dit zeer wel vanaf den eersten aanvang zijner menschwording — en ook reeds lang daarvoor! — hebben kunnen doen. Wij kunnen zelf waarnemen, dat b.v. de zangvogels en de roofvogels één wijfje hebben en dat zij dat niet alleen in den paar- en broed-tijd trouw blijven, maar ook in den winter, wanneer de geslachtsdrift slaapt. [1]) De hoenderachtigen hebben daarentegen veelwijverij. Er zijn ook kevers, die monogaam leven en vele zoogdieren.
Wanneer wij nu over de heele aarde de vormen van binding tusschen man en vrouw bij den mensch nagaan, dan blijkt, dat zoowel bij lagere als bij hoogere kultureele ontwikkeling de enkelvoudige echt het meest voorkomt. Ook blijkt echter, dat overal vaste regels gelden, dat er overal een zedelijke ordening bestaat, welke vormen het huwelijk ook moge aannemen en dat niets gevaarlijker is voor het voortbestaan van volk en kultuur, dan dat deze vaste ordening verwildert en opgelost wordt, zooals dat bij ons b.v. den laatsten tijd sterk het geval is, vooral sinds den wereldoorlog 1914—1918.
Hoe belangwekkend de geschiedenis van den echt en het oneindig groote aantal vormen van de binding der beide geslachten over de heele aarde ook moge zijn, ons gaat dat hier niet aan, wij willen weten hoe die bij ons ras was.

[1]) Lees in dit verband „Die letzten Adler" van Bengt Berg, of de korte episode, die daaruit in ᛋᛋ-Vormingsbladen 1941 No. 1, bldz. 15 is vertaald.

III. *DE ENKELVOUDIGE ECHT VAN HET NOORDRAS*

Wat ons met onze verre en verste voorvaderen verbindt, dat is onze erfelijke aanleg, die van geslacht op geslacht wordt doorgegeven en waardoor de Noordrasmensch van voor 10.000 jaar, naar alles wat wij ervan weten, er uitzag als nu. Er is nog iets, dat ons met dat verre verleden verbindt, onze taal, die zich rechtstreeks ontwikkelde uit de taal, die onze voorvaderen voor duizenden jaren spraken. En daarom is het altijd nuttig te vragen: wat zegt onze taal ervan? Ons woord „huwelijk" is zeer oud van afstamming en hangt samen met oude vormen voor echtgenooten (hiwo-man en hiwa-vrouw). Dan hebben wij „echt" (Duitsch Ehe, Oud-Friesch Ewa). Dit woord heeft naast de huidige beteekenis vanouds ook die van „wet"; volgens sommigen zou het verband houden met ons „eeuwig" en zoo zouden wij de oorspronkelijke beteekenis van ons woord „echt" kunnen omschrijven met „eeuwig geldende wet."

Maar ook al zou „echt" niet met „eeuwig" van eenzelfden woordstam af te leiden zijn, dan nog zegt ons dit verband tusschen echt en wet reeds veel. Wij zien er uit, dat de echt aan vaste vormen gebonden was en wij weten ook, dat deze vaste vormen werden beschouwd als een heilige orde, die van goddelijken oorsprong is en die de wetmatigheid van al het geschapene in zich sluit; een orde waar de Goden voor waken en die de mensch zelf in stand moet houden. Hier zien wij den nauwen band tusschen huwelijk en religie bij de Indogermaansche kulturen. Hoe rijk is onze taal, hoe hecht verbindt zij ons met ons verre voorgeslacht, hoe kan zij ons er van bewust maken, dat wij zijn een schakel in de keten der geslachten. Natuurlijk kan de taal alleen ons dit inzicht niet schenken en komt daar veel meer bij te pas, waar wij hier niet op kunnen ingaan. Maar één ding is zeker: ons ras begon zijn kultuur niet als een horde met ongeregeld geslachtelijk verkeer, maar met

den enkelvoudigen echt, dien het als heilige orde en wet beschouwde. Bij voorname geslachten schijnt het echter ook voor te zijn gekomen, dat één man meerdere vrouwen had en wij vinden dit gebruik dan ook bij vele Indogermaansche volken terug; ook bij de Germanen. Met bijzonderheden en afwijkingen van den grondregel kunnen wij ons hier echter niet ophouden, maar wel willen wij kort nagaan, hoe de ontwikkeling bij de Germanen is geweest.

De vormen van den echt zijn niet onveranderlijk, zij hangen niet alleen samen met de wereldbeschouwing als geheel, maar ook met maatschappelijke verhoudingen en toestanden, die zooals wij weten in den loop der eeuwen — b.v. door de techniek — sterke veranderingen kunnen ondergaan.
Het is goed ons hiervan bewust te zijn.
Aan den eenen kant moeten wij niet denken, dat vormen, die thans nog gelden, onherroepelijk voor alle eeuwigheid geldigheid zullen hebben.
Aan den anderen kant moeten wij beseffen, dat wat ons vreemd is, verdwijnen moet. Hetgeen daar dan voor in de plaats zal treden, zal in wezen oud zijn, maar naar den vorm toch voor een deel nieuw, aangepast aan het heden. Echter, elk onbekookt en wild ingrijpen is hier uit den booze en zou verwildering brengen in een tijd, die op dit gebied al genoeg verwilderd is.
Het Noordras was in den IJstijd ontstaan en met het begin van den Jongsteentijd begon dit ras zijn eigen kultuur, een kultuur, die geheel anders was dan alles wat aan zijn grenzen verder groeide, anders ook, dan wat er aan voorafging. Wij weten wel een en ander van de samenleving in dien vóór-Germaanschen tijd van ons ras.
Van gezinnen in onze beteekenis is dan nog geen sprake. Want niet het gezin is dan de kleinste eenheid waaruit de samenleving is opgebouwd, maar een grootere eenheid, die drie geslachten omvat: grootouderpaar, zonen en dochters en de gezinnen van de gehuwde zonen. Een „familie" zouden wij misschien kunnen zeggen. Zij wonen bijeen op één hoeve,

vormen één rechtsgemeenschap en één sociale gemeenschap. Meerdere van deze „families", door gelijke afstamming van vaders-kant verbonden, afstammend van een oervoorvader, vormen een hoogere eenheid. De vrouw wordt door haar huwelijk in deze verwantschap van den man opgenomen, doch de man en zijn familie worden in geen enkel opzicht hierdoor verwant met de familie van de vrouw. Zoo ongeveer waren de oer-indogermaansche verhoudingen.[1])

Omstreeks dienzelfden tijd versmolten in Jutland twee groepen van het Noordras tot een nieuwe eenheid. Zij werden in den tijd van enkele eeuwen tot één volk, dat eens den loop der geschiedenis in Europa en ver daarbuiten zou bepalen. Het waren de Germanen, die hier hun begin hadden en op dezen oerouden bodem van ons ras tot nieuwen bloei en zelfstandige ontwikkeling zouden komen (in den Bronstijd 1800 v.o.j.).
In de verhoudingen van de samenleving en den echt treden dan veranderingen op. Wij herkennen die aan veranderingen in het erfrecht en aan de benamingen voor verschillende familiebetrekkingen, die doen zien, dat een kleinere eenheid zich vormt, in plaats van wat wij gemakshalve de „familie" noemden: *het gezin!* De groote familie met inwonende gehuwde zonen lost zich op in gezinnen. De band tusschen deze gezinnen en de grootste eenheid van verwanten blijft echter bestaan; het is nu *de sibbe*, die misschien aan beteekenis nog wint.
Maar aan den anderen kant is dit begrip minder vast omlijnd, er behooren meer verwanten toe.
Dit laatste treedt dan vooral later aan den dag, doordat nu langzamerhand de vrouw, die huwt, toch in haar eigen sibbe verblijft, hoewel zij naar oude wet en orde in de sibbe van haar man werd opgenomen. Hierdoor worden haar kinderen

---

[1]) Indogermaansch noemen wij die volken en kulturen, die uit dit Noordras van Noord- en Midden-Europa voortkwamen. Zij ontstonden o.a. in Zuid-Europa en zelfs in Azië zoo ongeveer in den overgang van den Steentijd naar den Bronstijd.

„verwant" met haar sibbe en nog later haar ouders met de ouders van haar man.

Door dit alles kwam de Germaansche man zelfstandiger te staan dan de man in den Indogermaanschen voortijd, hij werd zelfstandig huisheer. Maar het sibbe-verband verzwakte geenszins! Het was zoo sterk, dat een man of vrouw bovenal lid eener sibbe was en daarbuiten eenvoudig niet leven kòn. Want alle „heil", alle levenskracht, alle geluk en voorspoed kwamen van dit groote geheel, dat sibbe heette; wie daar buiten geraakte, was heil-loos en eigenlijk levend reeds dood.

Maar ook de plaats van de vrouw veranderde, hetgeen wij b.v. volgen kunnen in het erfrecht. Haar zelfstandigheid neemt toe, wat o.a. ook bij echtscheiding uitkomt. Oorspronkelijk kon alleen de man echtscheiding bewerkstelligen. Niet willekeurig, slechts op deugdelijke gronden, en waren die niet steekhoudend, dan was de sibbe van de vrouw tot wraakneming verplicht, of hij moest boete betalen. Maar in den tijd waarin de IJslandsche saga's spelen, den laat-heidenschen tijd in het Noorden (dus tot het jaar 1000 ongeveer), kon een vrouw, die van haar man in drift drie maal een klap kreeg, zonder meer zich voor getuigen voor gescheiden verklaren.

Hier heeft dus een gestadige ontwikkeling plaats, die verband houdt met veranderingen in de samenleving. Doch alles speelde zich af binnen de ordening der sibbe. Deze binding, deze heilige Orde, beheerschte heel het Germaansche leven, de gedachten en de voorstellingen. Wij kunnen ons de macht van het sibbeverband nauwelijks meer voorstellen, moeten er ons in verdiepen, haar bestudeeren, om te beseffen, hoe de enkeling buiten zijn sibbe werkelijk niets was, verstoken van allen bijstand niet alleen, maar ook afgesneden van den toevoer van geestelijke en moreele kracht, die hem alleen uit de sibbe toevloeide. Ook zijn God zou hem dan niet meer baten, geen „Vriend" meer kunnen zijn; hij leefde dan immers buiten de orde, die God en mensch in stand moesten houden.

Waarom schetsen wij hier deze dingen met een enkel woord? Aan den eenen kant om er uit te leeren, dat de verhoudingen in den echt geen onveranderlijke grootheden zijn en aan den

anderen kant dat wij, wanneer wij eenmaal onderkend hebben, dat vreemde invloeden ons vertroebelden, wij niet zoo zonder meer oude Germaansche verhoudingen kunnen overnemen. Wij zouden het niet kùnnen, met de beste bedoelingen niet. Het zou ook ongezond zijn. Zoo goed als de Germaansche verhoudingen (evenals de Grieksche en de Romeinsche b.v. elk op hunne wijze) zich uit de oer-Indogermaansche ontwikkelden, zoo goed als vreemde invloeden in de middeleeuwen ons van het rechte spoor brachten, zoo goed wachten ons nu nieuwe opgaven, zullen uit Nationaalsocialisme nieuwe verhoudingen groeien en nieuwe vormen ontstaan. Kultuur is geen stilstaand moeras, dat langzaam aan dichtgroeit, maar kultuur is als stroomend water, vol beweging. De bron, die nooit verdroogt, is de aangeboren aard, die in wezen zichzelf blijft.

Zijn de verhoudingen bij ons dan zoo geheel anders geworden? Zeker. Niet alleen ontbreekt het sibbe-besef in den oud-germaanschen zin bij ons geheel en al, en kan nooit weer gewekt worden, maar ook zijn er andere waarden voor in de plaats gekomen. Door het wegvallen van de sibbe (in zijn heidensche beteekenis als drager van goddelijke krachten, van „Heil"), nam de beteekenis van den enkeling nog op geheel andere wijze toe. Voor wat wij nu een enkeling, een individu, een persoon noemen, had het oud-germaansch eigenlijk niet eens een woord; want zooiets bestond letterlijk niet! Niet de man of de vrouw had „eer", die hij verdedigen moest, maar hij had deel aan de sibbe-eer, en die moest hij verdedigen, wilde hij blijven leven. Wel oogstte de man roem, maar ook die bleef niet aan zijn persoonlijk wezen hangen, die ging zonder meer over op de sibbe, waaruit hij immers de kracht had geput om tot roem te komen. En werd hem smaad aangedaan, dan gold die smaad niet hem, maar heel zijn sibbe en was het om het even of *hij* dien smaad wreekte, of een ander lid van zijn sibbe. Het was ook om het even of die gewroken werd aan den dader of aan een ander lid van diens sibbe. Als wij een slag op den arm krijgen en wij geven een slag op het hoofd terug, dan staan wij kiet; zoo moeten wij het ons denken! Stelt U zich voor, dat

Uw oom wordt vermoord en dat gij den broer of den vader van den dader nu verslaat, die misschien zelfs tegen den moord heeft gewaarschuwd en dien trachtte te verhinderen. En toch, zoo was het eens: niet enkeling stond tegenover enkeling, maar sibbe tegenover sibbe. Deze beteekenis kan sibbe, zooals U nu begrijpen zult, niet herkrijgen. Wij zijn daarvoor om zoo te zeggen te „individualistisch" geworden.

Wij zeggen bewust: de heidens-Germaansche sibbe kan niet weer herleven; maar zij is niet vervluchtigd tot niets! Toen het sibbe-verband door het christendom eenmaal was vernietigd, was het onherroepelijk verloren. Maar de waarden, die het in zich borg, hadden ten deele blijvende beteekenis, waren zoozeer met onzen aanleg verbonden, dat zij niet konden sterven, dat zij in nieuwe vormen herleven moesten.

Ook „sibbe" herleeft, het woord n.l., dat bijkans was uitgestorven, maar het heeft een anderen inhoud; daarover later nog.

Een deel van de waarden, die in sibbe besloten lagen, is overgegaan op een andere samenbinding, die langzaam groeiend hechter werd dan in den oud-Germaanschen tijd: *Volk.*

In Volk ontstond — eerst naast sibbe, later zelfstandig — een hoogere eenheid, meer omvattend, niet altijd even hecht, maar toch gevoeld als een stuk van die heilige orde, zij het nu ook dikwijls christelijk geïnterpreteerd.

Hier zien wij een ontwikkeling. Want ook bij Volk bleef de Germaan niet staan. Volk zou uitgroeien tot de Rijksidee en is heden bezig uit te groeien tot *de Groot-germaansche Gemeenschap*, in de nieuwe Rijksidee.

Tegenover deze nieuwe bindende eenheid, waarin nu vele van die waarden, die Sibbe in zich borg aan het herleven zijn, staat de enkeling, de bewuste persoonlijkheid.

Maar hij staat er niet meer „individualistisch" tegenover, doch op een wijze, die ons telkens weer herinnert aan de binding der Sibbe: „Gij zijt niets, Uw Volk is alles"!

Het oude woord Sibbe, dat wij in 1940 weer invoerden, zal zooals wij zagen nooit zijn ouden inhoud herkrijgen. Ook het

oude woord Volk behield niet denzelfden inhoud, ook vroeger niet, want het beteekende eens niet anders dan: schaar van krijgers. Maar beide woorden zijn ons onmisbaar bij het weergeven van gedachten van ònzen tijd. Wij zien zelfs „volk" onder onze oogen van inhoud veranderen. Volk was bepaald door staatsgrenzen en al woonden aan weerskanten van die grens ook dezelfde soort menschen, „eender volk", zij behoorden tot verschillende „volken". Maar zoo goed als de boer spreekt van „vreemd volk", wanneer b.v. stedelingen in het dorp komen, dus „volk" in veel engeren zin gebruiken kan, zoo beginnen wij „volk" in veel ruimeren zin aan te voelen. De Groot-germaansche gedachte begint als het ware dit woord mede te kleuren, te beïnvloeden.

Dit heele wordingsproces brengt veranderingen, die niet aan de oppervlakte blijven, maar die ons heele doen en laten, ons denken en voelen beïnvloeden en ook niet zonder invloed zullen blijven op de verhouding tusschen man en vrouw. Wij zagen in een vluchtig overzicht, hoe die reeds in den voor-christelijken tijd veranderingen onderging en wij willen nu iets zeggen over den invloed, die van het Zuiden uitging en die met het christendom ons Noorden binnendrong.

IV. *GERMAANSCH-CHRISTELIJKE TEGENSTELLING*

De Germaansche vrouw in den heidenschen tijd kon zelf noch in het politieke leven, noch in de rechtspraak optreden. Alle aangelegenheden van staat en recht waren mannen-zaken. Wie daaruit nu echter de gevolgtrekking zou willen maken, dat de vrouw rechteloos was, die kent het oud-germaansche leven niet. De vrouw wordt omgeven door de hoede, de zorg, de bescherming van haar sibbe, die voor haar recht opkomt. Wordt zij gekrenkt, dan is de eer van heel haar sibbe aangetast, en ook haar echtgenoot kan haar allerminst als „eigendom" beschouwen, zij is hem ook zeker niet „onderdanig".
Een algemeen verschijnsel is het, dat het gebruik het recht vooruitloopt, d.w.z., oud recht blijft nog als rechtsvorm bestaan, terwijl het gebruik reeds aan nieuwe omstandigheden aanpast, of zich verder ontwikkelt. Een voorbeeld: het is een Indo-germaansch gebruik en recht geweest, dat de man niet de vrouw zelf, maar den man, die haar in rechte vertegenwoordigt, om haar hand vraagt, want een vrouw is „onmondig" bij alle rechtsaangelegenheden en verdragsovereenkomsten. Hij betaalt voor haar ook een bedrag. Toch is zij allerminst koopwaar, hoewel zij zelf deze „koopsom" niet kreeg. Doch wat zien wij nu later? Deze vorm, die oud recht is, blijft en wordt geëerbiedigd, maar op den duur wordt de koopsom aan de vrouw overgedragen, waardoor haar zelfstandige positie versterkt wordt, want zij beschikt nu over vermogen en de practijk werd zoo, dat bij haar de beslissing lag, alvorens de aanzoeker antwoord kreeg. Zoo tenminste werd op IJsland de regel (die ook wel uitzonderingen kende); meestal liet de vrouw dan hem, die over het huwelijk naar recht beslissen moest, beoordeelen wat voor de sibbe wenschelijk was. Niet het persoonlijk belang, maar het sibbebelang stond voorop.
Uit het weinige wat wij hier vertelden blijkt wel, dat de vrouw

een heel andere plaats in de samenleving innam dan de man, overeenkomstig haar anderen aard.
Maar wat ons in de verhoudingen in het Noorden (waaromtrent wij door de IJslandsche saga's het uitvoerigst zijn ingelicht) het sterkst opvalt is nu dit: deze vrouwen zijn niet uitsluitend brave huismoeders, die niet anders kennen dan de vier muren van de keuken. Neen, zij kunnen koninklijk zijn als die Koningin, die in het scheepsgraf van Oseberg was bijgezet; zij kunnen stammoeder zijn van groote geslachten, zij kunnen boerderijen bestieren en als het moet expedities leiden; zij staan als heldin gelijkwaardig naast den held en worden bezongen en vereerd; zij kunnen even grootsche figuren zijn als de mannen, die zij huwen. Niets staat hun daartoe in den weg. *Elke* groote persoonlijkheid, of het nu man of vrouw is, wordt erkend en de vrouw heeft daarbij nog dit bijzondere, dat zij meer nog dan de man in directe verbinding staat met de goddelijke krachten, zooals reeds Tacitus het vermeldt, vele eeuwen voor den IJslandschen saga-tijd. Het oud-noorsch heeft een staande uitdrukking voor menschen, die wij groote persoonlijkheden zouden noemen, menschen waar kracht van uit gaat, die eerbied afdwingen, machtige figuren en wij zouden deze uitdrukking misschien kunnen weergeven met: menschen van groote beslissingen, menschen die durven ingrijpen, die het noodlot in de oogen durven zien, die het leven met vaste hand aanvatten.
En dit woord spreekt niet van „mannen", maar van „menschen", want het zou bij geen Germaan opkomen, de vrouw hiervan uit te sluiten. Heldenlied en Saga hebben ze ons geschilderd, deze vrouwen, wij kennen ze, en ook wij zeggen: zoo is de Germaansche vrouw, zoo was zij, zoo is zij, dat is ons ideaal.
Is zij nog zoo?

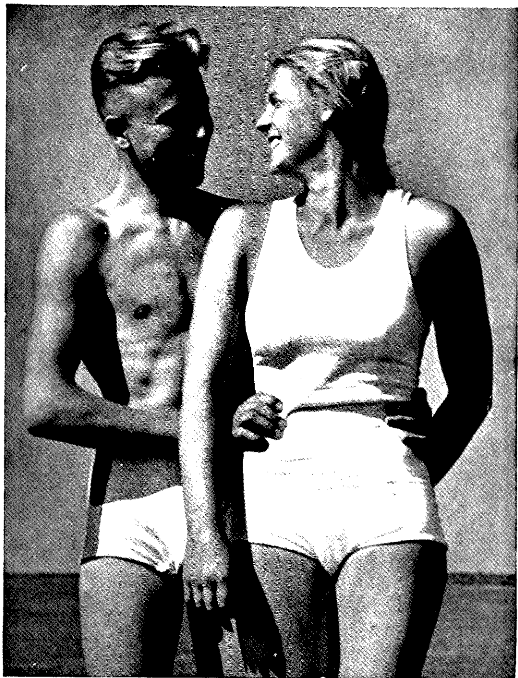
Ook de middeleeuwen hebben deze grootsche vrouwenfiguren gekend en nog zijn zij er, het bloed sterft niet, maar er is iets veranderd. De edelman, die de jonkvrouw bezong, zag haar reeds anders, liefelijker, zachter, teerder en vooral

hulpbehoevender; onderwerp (!) van zijn liefde, maar niet gelijkwaardige tegenpool van kracht, die weliswaar anders is, maar die waar het aankomt op eer, zelfbewustzijn, innerlijke vastheid, in niets zijn mindere is.
De heidensche Germaan had zijn vrouw „gekocht", maar heel de macht en het heil van haar sibbe omringden haar en zelden werd vrouweneer aangetast; doch in de Costume van Aardenburg lezen wij eeuwen later: „een man mach zyn wyf slaen ende steken, upsniden, splitten van beneden tote boven ende waerman (verwarmen) zijn voeten in haer bloet ende naey se weder toe, zonder verbuerte jeghen den heer, updat zoe levende blyft" (zonder boetplichtig te zijn, mits zij maar in leven blijft). Voorzeker, daar was iets veranderd, ook al werd er van zulk „recht" niet letterlijk gebruik gemaakt! Ook is het nog niet zoo heel lang geleden, dat een man zijn vrouw mocht tuchtigen en kastijden! Waar was de sibbe, die wraak nam, die haar eer herstelde, haar recht als eigen recht verdedigde? Verdwenen was de sibbe en al de banden die bonden, weggevaagd, alsof zij niet waren geweest. De vrouw, die naar oud recht „onmondig" was, d.w.z. die een „momboor", een „mont", dat is een beschermer, een voogd noodig had en dan in de sibbe geborgen was, veiliger dan met welke rechten ook, zij had haar plaats in de zinrijke Germaansche ordening verloren, toen het christendom de banden der sibben verbrak.

Het christendom keerde als het ware heel de Germaansche wereld ondersteboven. Waar eer en kracht en zelfhandhaving hadden gestaan, werden nu liefde, deemoed, zelfovergave gepredikt; waar eens alle „heil" uit het verre verleden door de sibben heen in den mensch overging, kwam nu alle heil uit Rome, doch voor den enkeling; waar eens de „God-Vriend" had gestaan, stond nu de „Witte Krist"', en de goddelijke Vriend was tot boozen geest geworden; waar eens een krachtige zelfverzekerdheid en een geloof in de „heilige orde" den menschen kracht had geschonken, was nu hoop en vrees tusschen hemel en hel in de harten geslopen en werd helle-angst sterker dan hemelsche verzekerdheid.

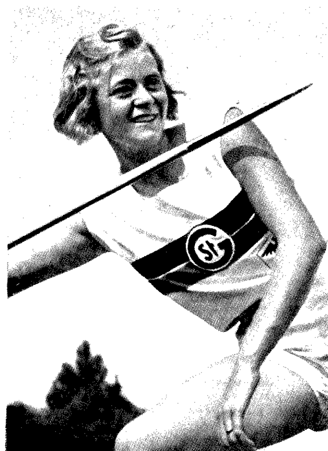
Het was waarlijk eén omkeering van alle waarden, ook van de waarde van de vrouw.
Dat is te zeggen: de aangeboren aard verloochende zich nooit, de eigen levenshouding drong telkens weer naar voren, vormde ook de nieuwe waarden telkens en telkens om en zoo werd de vrouw in Germaansche landen toch nooit, wat zij in het Zuiden was, bij volken van ander ras.

Maar bij tijden drong het vreemde diep door in de ziel van het volk; hoe zouden anders de gruwelen der heksenprocessen mogelijk zijn geweest? Als een geestelijke pest woedde deze afgrijselijkste verdwazing in Germaansche landen.
Hoe was het mogelijk, dat de Germaansche vrouw, die eens zoo dicht bij de bronnen van goddelijk heil had geleefd, als heks gefolterd en verkracht, gemarteld en verbrand kon worden? Want het waren juist welgevormde, schoone, edele en blonde vrouwen en jonge dochters, die het eerst verdacht werden van omgang met den duivel; bij duizenden en duizenden gingen zij te gronde, ja, bij honderdduizenden.
Dikwijls wordt het zoo voorgesteld alsof het geloof aan heksen en allerhand tooverij, resten van het heidendom waren. Misschien zijn zij het, maar dan niet van het Germaansche. Want het is opvallend, hoe weinig de heidensche Germaan zich met deze dingen bezig houdt en.... hoe hij ze veracht. Zwarte kunst uitoefenen was reeds een bewijs van minderwaardig vreemd ras en een voor het heksengeloof kenmerkend iets, dat in de Germaansche oudheid in het geheel nergens voorkomt, is het „hoereeren met den duivel" en die heele voorstellingswereld van perverse sexualiteit, die er steeds weer aan verbonden is. Trouwens, dien duivel zelf kenden de heidensche Germanen niet, en hij is het juist, die meer en meer de voorstellingswereld van monniken en lageren klerus ging beheerschen. Tegen het eind van de 15e eeuw had de kerk dan uit duivel- en heksengeloof een heele leer ontworpen. Heksengeloof en pijnbank hoorden eveneens bij elkaar. Het kanonieke recht leverde de uitgezochtste folterwerktuigen en de wreedaardigste vormen van de doodstraf. Tenslotte was het ketterij, niet aan al deze

Zuvuve ?
Lanc,

Zullen deze twee jonge vrouwen op de vraag „wat is zedelijk?", eenzelfde antwoord geven?
Kan de verhouding van deze vrouwen tot de mannen van hun ras dezelfde zijn?
Kan deze Oostersche vrouw zoo vrij als die Germaansche zijn, zonder onzedelijk te worden? En zou deze Germaansche zoo onderdanig als dit Oostersche meisje kunnen worden gemaakt?

bij blz. 34: zedelijk is, wat de instandhouding van het ras bevordert.

Naar Eickstedt: Rassenkunde und Rassengeschichte der Menschheit.

Foto's Germanische Leithefte en Bauer

dingen te gelooven. Zoo werd b.v. in 1645 in Noord-Amerika een geestelijke ter dood veroordeeld, omdat hij vrijmoedig zei, dat er nooit heksen waren geweest. Overal waar de kerk doordrong, vergezelde haar dit duivel- en heksengeloof, ook buiten Europa.

Het heksengeloof gaat ons in bijzonderheden niet aan, maar wel de geest waar het uit voortsproot, die niet Germaansch, maar Zuidelijk is. Kloosters hadden hun „heksenpater"; inquisiteurs trokken door de landen en zij hadden bij hun gruwelijk werk een handboek, „Heksenhamer" genaamd. Dit werk was in 1478 uitgegeven en beleefde een groot aantal herdrukken. Zes jaar later verscheen de bul van 5 December 1484 van paus Innocentius VIII, waarin hij het opsporen van heksen beveelt. Met de „Heksenhamer" in de hand, op bevel van de kerk, trekken de ketter-rechters door Germaansche landen, voornamelijk Noord-Duitschland. Dit boek nu, dat bij alle processen tot richtsnoer diende, is doortrokken van *verachting voor de vrouw*. Wij lezen erin: „Wat is de vrouw, deze minnares van den duivel, dan ook anders dan een vernietiging van de vriendschap, een straf, die wij niet ontvluchten kunnen, een noodzakelijk kwaad, een natuurlijke verzoeking, een begeerenswaardig euvel, een huiselijk gevaar, een aanminnige verkeerdheid, een natuurkwaad, bestreken met mooie kleur.... Laten wij samenvatten: alle onheil komt bij de vrouw door de vleeschelijke begeerte, die onverzadiglijk is, en daar zij aldus in haar dierlijk bestaan onvolkomen is, stelt zij immer teleur." Dit boek was het, dat meer dan iets anders den algemeenen duivel- en heksenwaan ingang deed vinden in de voorstellingswereld der menschen, en Roomschen en Protestanten hebben er ten slotte gelijkelijk aan geloofd en naar dit geloof gehandeld. De oude stadacten doen ons nog kond van deze dingen, die wij moeten weten om te beseffen, hoezeer de geesten vergiftigd werden.[1])

---

[1]) Een enkel voorbeeld uit velen (Offenbach 1629): „Het arme kind Marie, dat haar door den folter afgeperste aangifte tegen haar moeder herriep, werd in haar hokje teruggeleid en door den heksenmeester zoolang met

Wanneer wij dit alles nuchter bezien — voor zoover wij dan nuchter kunnen blijven bij het lezen van deze misdaden — moeten wij bekennen, het was een geestelijke epidemie, een geestelijke vergiftiging. Dezelfde menschen die eens de vrouw zoo hoog hebben geacht, zijn die nu in staat tot deze dingen? Hebben zij het geduld, er kalm bij toegezien? Waren zij machteloos? Zij waren vergiftigd door de voorstellingswereld van het Zuid-Oosten, die de vrouw als minderwaardig wezen ziet, die in de vrouw alleen een object ter bevrediging van lusten ziet; een voorstellingswereld, waarin ook de kerk ging leven, met als gevolg, dat op concilies geredetwist werd, of de vrouw nu wel waarlijk mensch was en een ziel had, de vrouw, die als Eva het eerst tot zonde werd verleid en daarom met Gods vloek werd beladen: „Met smart zult gij kinderen baren; en tot Uwen man zal Uwe begeerte zijn en hij zal over U heerschappij hebben." (Gen. I : 16).

---

roeden geslagen, tot zij haar bekentenis herhaalde. Toen riep de ongelukkige moeder: waarom heb ik het arme kind niet in haar eerste bad verdronken? Daarop wierp de arme zich op den grond en riep in groote smarten: O moeder, moeder hadt gij het maar gedaan! Daarop werden moeder en kind verbrand en de brandstapel brandde onder het voortdurend gezang der geestelijken, schoolknapen, en alle omstanders, tot de lichamen volkomen tot asch waren verbrand."
Soms werden heksen maandenlang gefolterd en tenslotte langzaam gebraden, want voor een heks gold geen enkel erbarmen. In het Bisdom Bamberg werden in 1627 verbrand: „de vrouw van den kanselier, vervolgens de dochter van den kanselier van Eichstädt, een vreemd maagdelijn van 12 jaar, een klein maagdelijn van 9 jaar, een kleiner, haar zusje, de moeder dezer beide maagdelijns, Göbel Babele, de schoonste jonkvrouw in Würzburg, een zwangere vrouw, twee zoontjes van een raadsheer, zijn groote dochter en vrouw, een blind maagdelijn en de dikke edelvrouw".... enz.
Uit Zweden, 1669: „De rechtsgeleerden en rechters opperden bezwaar, heksen te folteren alleen op grond van de praatjes van onmondige kinderen. Maar de geestelijkheid stond er op; eerst nadat vele kinderen verbrand waren, gelukte het aan een der wereldlijke assessoren, den theologen door een proef het bewijs te leveren, dat de Heilige Geest geenszins uit de gemartelde kinderen sprak, zooals deze beweerden."
Dit godgevallig werk was bovendien zeer winstgevend, want het vermogen werd na aftrek der onkosten van folter en brandstapel volgens recht verdeeld onder den landsheer (⅔), de geestelijken, rechters, aanbrengers en beulsknechten (⅓).... niet ergens in Rusland, maar in Germaansche gouwen.

Hier zien wij dus de tegenstelling: aan den eenen kant de Germaansche vrouw, die in de voorstelling onzer voorvaderen dichter bij de goddelijke krachten stond dan de man, en aan den anderen kant de vrouw als verleidster tot zonde, de „Eva". Aan dien anderen kant stond ook de vrouw, die maagd bleef, die zich van al het aardsche en „vleeschelijke" afwendde en ophield een „gevaar" te zijn.
Aldus zien wij tevens een tweede tegenstelling: aan den eenen kant de Germaansche vrouw, die haar bestemming vindt in het Moederschap, in het schenken aan de sibbe van krachtige, waardevolle, edele zonen en dochteren, in een samenleving die nooit iets zondigs had gezien in de natuurlijke gemeenschap van man en vrouw, die in de organische eenheid eerst den vollen mensch zag. En aan den anderen kant de Oostersche voorstellingswereld, die het natuurlijke als zonde ziet, het geslachtsleven als onrein en die daarom uiteindelijk aan de maagd een bijzondere waarde toekende, een waarde, die in het Noorden onbekend was.

Wanneer wij deze twee werelden tegenover elkaar stellen met deze weinige woorden en slechts enkele voorbeelden uit een eindelooze reeks, reeds dan beseffen wij, waarom de vrouw met de komst van het christendom niet werd opgeheven, maar omlaaggestooten.
Reeds lang gelooven wij niet meer aan de bakerpraatjes over de Germaansche vrouw, die het werkdier en de dobbelinzet van den man was, want wij hebben de tallooze getuigen uit de familiegeschiedenissen van het Noorden in den laatsten heidenschen tijd, in de saga's.
Ook zijn wij die vergiftiging, dank zij ons Germaansche bloed, weer te boven gekomen (het laatste heksenproces met ter dood veroordeeling had in Duitschland in 1775 plaats en in 1740 schafte de Koning van Pruisen als eerste de pijnbank af). Maar hebben wij ons wel heelemaal reeds van dit gif bevrijd? Is er niets blijven hangen van de voorstelling, dat de man vollediger mensch is dan de vrouw en zijn wij weer tot het besef gekomen, dat deze twee, eerst in gemeenschap, den mensch van

het Noordras vormen? Is de vrouw niet nog ten deele „Oostersch" gebleven in onze voorstelling, en gedraagt zij zich nog niet dikwijls zoo? Het erotische trad bij de Germanen nooit op den voorgrond, de liefde werd nooit zwoel. Koel is het Noordras en des te inniger en dieper, naarmate het aan de oppervlakte gesloten is.
Hebben wij den weg naar eigen aard weer teruggevonden? Hij teekent zich reeds af.
Wij gelooven niet meer aan heksen, goddank niet meer, maar is het heksen-geloof in Europa uitgestorven? Laten wij dat niet te gauw denken! Dat in 1879 in Rusland nog een heks werd verbrand, vinden wij niets bijzonders. Dat in 1913 in Florence een vrouw van hekserij werd verdacht en met gebonden voeten in een bakoven werd geschoven (toen de schoenen reeds verbrand waren werd zij bevrijd), verwondert ons al iets meer, maar dat z.g. ontwikkelde menschen van deze eeuw er aan geloofden, is wellicht minder aannemelijk. Toch is het zoo. In het jaar 1926 kon de zeer geleerde Geheime Justizrat Professor Dr. Bornhack schrijven: „Toch hebben heksen werkelijk bestaan, die als laatste resten van ontaard heidendom door de christelijke kultuur bestreden en uitgeroeid moesten worden." Deze schrijver was ook van meening, dat de pijnbank nog wat langer in gebruik had moeten blijven: „De afschaffing van de pijnbank geschiedde dus ten deele nog te vroeg, aleer de tijd er rijp voor was." Wat hij ons opdischt als laatste resten van heidendom, is niet anders dan import uit het Zuiden. Onze heidensche voorvaderen geloofden noch aan heksen noch aan den duivel. Deze dingen, in hun meest barbaarsche vormen, konden alleen in het ziekelijk brein van Oosterlingen en ontaarden ontstaan; van mannen, die in de vrouw een gevaar, een verleiding tot zonde zagen en anders niet.

Niets is verfrisschender na al deze ellende, dan het lezen van een stuk IJslandsche saga. Het zij ons tot opwekking en richtsnoer. Wat zullen wij kiezen? Nemen wij een der schoonste episoden, het einde van een rijk en bewogen leven van een „mensch van groote beslissingen", een vrouw, die als stam-

moeder werd beschouwd van een groot en begaafd geslacht: Aud de Diepzinnende.

Haar vader, Ketil Platneus, verovert op aandringen van Harald Schoonhaar (eind 9e eeuw) op tegenstanders van dezen koning van Noorwegen de Hebriden. Maar dan werpt hij zich als zelfstandig heerscher op en betaalt geen schatting, waarop zijn Noorsche bezittingen in beslag genomen worden. Ketil, haar vader, sterft; haar man valt in Ierland. Dan is zij bij haar zoon en diens kinderen in Dublin. Als deze valt, gaat zij naar Schotland. Daar bouwt zij heimelijk een groot schip en vaart met heel haar verwantschap voor zoover die nog in leven is en haar kleinkinderen naar de Orkaden. Dit alles deed zij temidden van onrust en oorlog en nam veel bezit en gevolg mee, mannen van beteekenis en adellijke afkomst zelfs. Zij voer dan naar de Orkaden en bracht een voornaam huwelijk voor een kleindochter tot stand; van hen stamt het heele geslacht der Orkadenjarlen af.

Daarop voer zij naar de Fär-Öer-eilanden en huwelijkte een andere kleindochter uit. Van deze stamt het voornaamste geslacht dezer eilanden af.

Toen maakte Aud haar scheepsgenooten bekend, dat zij van plan was naar IJsland te varen. Het schip strandde daar aan de kust en ging verloren, maar menschen en lading werden gered. De saga verhaalt dan, hoe zij tenslotte zelf land neemt en de hofstede „In het kleine dal" bouwt. Zij geeft land aan mannen uit haar gevolg, heeft in alles de leiding.

Nu maken wij ons al een voorstelling van deze prachtige vrouw. Van haar jongsten kleinzoon hield zij het meest; hij was groot en sterk, schoon om te zien en flink in alle opzichten en Aud gaf te kennen, dat zij hem haar bezittingen zou vermaken.

Zij begon toen zeer den last van den ouderdom te gevoelen en riep den geliefden Olaf Feilan tot zich en zeide, dat het tijd voor hem was om te huwen. Olaf vroeg haar hierin om raad. Een huwelijk komt tot stand en een groot bruiloftsfeest wordt gehouden, waar vele voornamen gast zijn. Aud was zoo oud, dat zij voormiddags niet meer opstond en ook vroeg naar bed ging en niemand mocht haar storen of vragen hoe het haar ging.

Op den bruiloftsdag sliep zij lang, was echter toch op, toen de talrijke gasten kwamen, en bereidde hun een waardige ontvangst. Daarop betrad zij met de gasten de feestzaal en allen bewonderden de pracht, waarmee het feest was aangericht. Daarop nam Aud getuigen en gaf haar bezittingen in eigendom aan Olaf, haren kleinzoon. En nadat zij dit gezegd had, stond zij op en zeide, dat zij naar haar kamer wilde gaan, waar zij placht te slapen; zij verzocht de gasten zich te vermaken, zooals ieder dat het liefst deed en zich het huisbier goed te laten smaken. Men verhaalt, dat zij een hooge, krachtige gestalte had. Zij ging snel door de zaal naar de deur en de mannen spraken onder elkaar, hoe voornaam in houding deze vrouw nog was. De mannen dronken nu den avond door, tot de tijd hun scheen gekomen te zijn, om te gaan slapen.
Den volgenden morgen ging Olaf Feilan naar de slaapkamer van zijn grootmoeder Aud. En toen hij het vertrek binnentrad, zat Aud in het bed, tegen de kussens geleund. Zij was dood. Olaf ging daarop naar de zaal terug en verkondigde het nieuws. De mannen spraken er hun bewondering over uit, hoe Aud tot het laatste toe haar waardigheid had bewaard. Zoo vierde men nu beide tegelijk: de bruiloft van Olaf en het doodenmaal voor Aud. Den laatsten dag van het feest werd Aud in den heuvel gebracht die voor haar bestemd was. Zij werd in een schip in den heuvel begraven en veel bezit werd haar meegegeven; daarop werd de heuvel boven haar dichtgemaakt. . . .
Tot zoover de saga.
Aud was met haar vader in Ierland of op de eilanden gekerstend; niet Roomsch, maar Iersch-Schotsch. Zij had bij haar hofstede een kruis laten oprichten en daar placht zij te bidden, op de „Kruisheuvels", met den wijden blik over land en zee. Haar blik zal ver zijn gegaan, naar de voorvaderen in Noorwegen en naar de christelijk begraven sibbegenooten en naar haren man, daar ver in het christelijk land. Haar heidensche nakomelingen ontwijdden deze plek niet; de heuvel werd de „heilige heuvel der voorvaderen", nog een eeuw lang, een eeuw die weer heidensch zou zijn. Daar haalde men „heil en

raad", op deze gewijde plaats, waar ook Aud de Diepzinnende had gebeden.... (Vrij naar de Laxdoela-saga (Thule uitg. deel VI) en Kummer, „Herd und Alter", deel II.)
Zoo konden Germaansche vrouwen zijn in den tijd, toen christendom en heidendom nog in elkaar overgingen en geen onverdraagzaamheid of helle-angst in de harten van deze verdraagzame menschen waren geplant door een ander christendom, dat het sterkere zou blijken te zijn, het Roomsche. Wij zijn verwonderd hoe groote heeren, wikingen, mannen van naam, tegen deze vrouw opzien en zich daar niet voor schamen. Wij zijn verwonderd, hoe hoog zij het hart draagt en hoe geliefd zij toch is; een andere episode meldt daarvan. En wij zijn bovenal verwonderd, hoe vreedzaam hier heidendom en christendom naast elkaar bestaan, zonder naar het schijnt den sibbeband te verbreken. Hoe het nageslacht van Aud de plek die haar heilig was, heilig hield en hoe dit nageslacht hier ook waarlijk „heil" zocht en kreeg, dat sibbeheil, die levenskracht, die van groote menschen uitging en overstroomde in de sibbegenooten, ook na den dood.
Wij zijn verwonderd over dit alles, omdat wij zijn afgedwaald en omdat men ons heeft willen wijsmaken, dat de Germaansche vrouw door het christendom uit een nederige, rechtelooze positie zou zijn opgeheven.

Ez was noch her der zîte ein site also getân,
daz kein vrouwe solte nemen nimmer man,
ez enwaere ir beider wille.

Gudrun, str. 1034

V. ONZE TAAK

> „Het huwelijk kan niet doel in zich zelf zijn, maar moet het éene grootere doel dienen: de vermeerdering en instandhouding van soort en ras."
>
> *Adolf Hitler.*

Wij spraken van man en vrouw en van velerlei dingen en vergaten de liefde.
Vergaten? Neen, maar er is iets, dat ons weerhoudt. In heidenschen tijd gold het op IJsland als ongemanierd en beleedigend, liefdesgedichten op een vrouw te maken. Toch kwam het wel voor en wij hooren van dichters met lersch bloed, die het niet laten kunnen! Hoe koel is toch Noordras-aard en hoe anders dan het Zuiden, dat kan zwelgen in liefdeszangen. Wij zijn anders; al lezen wij in de saga's van innige liefde tusschen man en vrouw — zoo terloops haast, maar echt en innig — toch wijdt de saga-dichter er niet over uit, er zijn belangrijker dingen dan deze al te individualistische aangelegenheden; daar is de sibbe en al wat daarmee samenhangt, die sibbe waar heel het leven en alle belangen om draaien en de liefde is een schoone toegift, niet zeldzaam, maar toch ook niet regel — toen niet en nu niet.
Soms komt het ons voor, dat wij met ons woord „liefde" niet het juiste treffen, wanneer wij de verhouding van man en vrouw in den Saga-tijd willen beschrijven. Trouw is er sterker in en vooral de trouw tegenover gemeenschappelijke opgaven, in gemeenschappelijke gevaren. Het was geen zinnelijke begeerte, geen onbegrensd zich overgeven, maar het samen opvatten van een taak. Daaruit groeide dan vaak een hechte verbondenheid, een wederzijdsch hoogachten, een liefde tot in den dood. Hetzelfde geldt van de liefde tot de kinderen. Hoe vroeg werden zij aan gevaren blootgesteld, hoe hard kon een moeder zijn, wanneer zij ook maar een oogenblik dacht, dat een zoon zou talmen zijn leven op het spel te zetten, wanneer sibbeplicht het eischte. En toch hooren wij van een moeder, die ziek

werd, toen zij hoorde van den dood harer minderjarige zoons; „zij lag den ganschen winter te bed; en zij trok zich dat alles zoo aan, dat zij stierf." Doch ook hier zocht liefde niet eigen geluk, maar kon zij alles offeren, terwille van het sibbeheil en de eer, waarvoor zij waren gevallen.

En wat zien wij in onze dagen? Begint ook onze liefde niet harder te worden? Stellen ook wij niet iets anders boven eigen geluk en het geluk onzer kinderen? Wat anders is het, wanneer een moeder uit onzen tijd haar zoon blijmoedig laat gaan naar het front, een verloofde haren vriend? Zooals wij reeds zeiden, in plaats van „Sibbe" kwam „Volk", en veel van wat met de sibben verloren ging, herleeft in volk en in de Groot-Germaansche Gedachte.

Want het is ook voor ons niet zoo, dat wij deze plichten tegenover Volk boven eigen geluk stellen, maar het is letterlijk zoo, dat wij geen geluk meer kennen buiten deze plichtsvervulling, dat wij ons even heil- en eerloos zouden voelen, even ongelukkig als onze voorvaderen, wanneer wij er ons aan zouden onttrekken.

Daarom beroeren deze Saga's ons zoo wonderlijk. Wij herkennen er onszelf in, dezelfde houding, dezelfde hardheid, dezelfde „liefde", alleen dat het bij ons nog zeldzaam, zwakker, minder vanzelfsprekend is; het is nog geen volkstraditie. Maar evenmin als in Sagatijd alleen de man deze houding tegenover het leven kende, evenmin is het denkbaar, dat thans de mannen alleen dragers hiervan zullen zijn. Zij moeten weten, dat thuis moeders, bruiden en vrouwen leven, die in niets hun minderen zijn, ook niet in hardheid, die hardheid, die voor ons een hoogere vorm van liefde is.

De individualistische tijd die achter ons ligt, zag in het huwelijk in de eerste plaats bevrediging van eigen behoeften, behoeften van velerlei aard. In de eerste plaats? Neen, eigenlijk in de eerste en in de laatste plaats, en daartusschen was geen plaats voor iets anders. Nu groeit iets anders daartusschen: instandhouding van het ras, rein houden van het bloed — verplichtingen tegenover Volk en Grootgermaansche Gemeenschap. Koud en zonder liefde? Ach, wij Noorderlingen, wij weten wel beter!

Alleen maar berekenend en nuchter? Het lijkt er niet op! Maar óók koel en óók nuchter, naast een verborgen hartstocht, die niet makkelijk over liefde spreekt.
Wij weten uit de Saga's en de Germaansche heldenliederen van den volksverhuizingstijd, dat de man zeer zeker instond voor de sibbe-eer; maar wij weten ook, dat in vele gevallen de vrouw nog feller, nog vasthoudender kon zijn. Zij was het vaak, die den man maande, ja, wij zouden haast zeggen hem hitste om bloedwraak te nemen en niet te rusten aleer aan de eer van de sibbe was voldaan. Want naar Heidens-Germaansche voorstelling was die sibbe tot ondergang gedoemd, die de kracht niet meer had zich recht te verschaffen, die zijn plicht tegenover een gedooden sibbegenoot niet kon vervullen, hoe dan ook, zij het eerst na jaren.
Heel deze voorstelling van bloedwraak en de ingewikkelde rechtsvoorstellingen en gebruiken die er mee samenhangen, staan in nauw verband met sibbe. Dit alles leeft niet meer en kan niet herleven. Maar er is een andere kant die wel herleven kan; dat is het bewustzijn, dat in de sibbe het erfgoed van den aanleg geborgen is, een erfgoed, dat meer waard is dan bezit, dat voorwaarde is tot alles wat groot en edel is. En daarin zijn niet alle sibben gelijk! Er zijn sibben die ver boven de middelmaat uitsteken, wier erfgoed er borg voor is, dat ook de nakomelingen meer dan middelmatig zullen zijn, mits.... ja, mits zich edel bloed met edel bloed paart. Hier zijn wij nu op het punt aangekomen, waar sibbe voor ons beteekenis heeft. Wie het grondbeginsel van de wet der erfelijkheid kent, kan het volgende begrijpen: van de duizenden aanlegdragers die ieder mensch van vader en moeder meekrijgt, zijn er gunstige en minder gunstige. Zoo zijn er b.v. die een goed verstand waarborgen. Maar het verstand is niet afhankelijk van één enkelen aanlegdrager, doch van meerdere; er zijn ook verschillende soorten en richtingen van verstandelijke begaafdheid; daarnaast bestaat er een aanlegdrager voor algemeene intelligentie en zijn er andere (soms overdekbare), die geringe intelligentie, tot zwakzinnigheid toe, veroorzaken. Zoo kan het zeer goed voorkomen, dat in het erfgoed van een hoogbegaafde, ook

overdekbare aanlegdragers voorhanden zijn van geringe intelligentie.Het kan daardoor voorkomen, dat uit zeer middelmatige ouders toch een knappe zoon geboren wordt, die een gelukkige toevalscombinatie is van de aanlegdragers der ouders. Maar hij zal ook overdekbaren, minder gunstigen aanleg in zijn erfgoed bezitten en ook dat doorgeven aan zijn kinderen.
Heel anders is het, wanneer wij sibben hebben met als het ware opeenhooping van gunstigen aanleg. Dan zullen de ongunstige factoren gering in aantal zijn en dan zullen de kinderen nagenoeg zonder uitzondering waardevol erfgoed erven. Onze Germaansche voorouders wisten dit, al wisten zij niet hoe dit in zijn werk gaat en wij weten dit laatste nog nauwelijks een halve eeuw.
Wanneer wij dit bedenken, begrijpen wij dat een begaafde sibbe deze begaafdheid zal behouden, wanneer zij huwelijken aangaat in andere begaafde sibben. Niet zoo maar met een begaafden enkeling uit een willekeurige sibbe, zulk een gunstige toevalscombinatie die ook ongunstig erfgoed in de sibbe meebrengt, doch een uit een sibbe die er waarborg voor is, dat zijn heele erfgoed (ook de overdekbare bestanddeelen) waardevol is.
Wij zijn hiermee terecht gekomen op het gebied der erfelijkheidsleer en willen daar niet verder op ingaan. Wij leeren er deze oude waarheid uit begrijpen:
Een sibbe met voortreffelijk erfgoed zal dit alleen behouden, door te huwen met sibben van even voortreffelijk erfgoed.
Daarvoor is noodig sibbe-kennis, sibbe-bewustzijn en het besef van de zedelijke plicht tegenover zijn sibbe, om vóór het aangaan van een huwelijk onderzoek in te stellen naar de andere sibbe. Dit zal een zede moeten worden, iets dat voor jonge menschen vanzelf spreekt, dat bindt, zooals alle zede bindt.
En wie zouden zich aan die zede houden? Zeker niet het volk als geheel. Het zal altijd een betrekkelijk klein aantal zijn, dat deze dingen verstaat en er naar zal willen leven. Uit dezen zullen de uitgelezen sibben met voortreffelijk erfgoed kunnen voortkomen. Zij zullen den nieuwen „adel" vormen, zij zullen het huwelijk niet meer als een zuiver persoonlijke aangelegen-

heid beschouwen, maar als een verbintenis, die in dienst staat van iets, dat boven persoonlijk belang uitgaat.
Daarmee zal een deel van de oude beteekenis van sibbe weer herleefd zijn, maar in ander verband. Want het zal nu niet alleen om de sibbe zelf gaan, het zal in dienst staan van een grootere eenheid. Wij spraken daar reeds over. Een deel van de waarden, die in sibbe geborgen lagen, is overgegaan naar Volk en van Volk naar de Grootgermaansche Gemeenschap. Sibbe zal in dienst staan van die gemeenschap en door die gemeenschap in dienst van ons ras. Er moeten voor heel het volk zeer zeker wetten uitgevaardigd worden, die de erfgezondheid behoeden en bevorderen. Wat wij hier echter bedoelen is nog iets anders. Het is het ontwaken van een verantwoordelijkheid tegenover ons Noordras, die niet door wettelijke bepalingen kan worden geregeld, die uit ons innerlijk moet opkomen en groeien als een nieuwe zedelijkheid. Zeker zal die het heele volk meer en meer moeten doordringen, maar de voorgangers, de meestbewusten, de besten zullen de dragers er van zijn, de „aristoi", zooals de Grieken zouden zeggen. Dit is *het aristocratische beginsel van het Nationaalsocialisme*, dat erkent, dat niet alle menschen gelijk zijn.

Wij staan aan een nieuw begin en zien verlangend in de toekomst. Soms denken wij mannen, dat wij die bouwen zullen, in kunst en wetenschap, in economische ordening en vormgeving van de samenleving; mannen, die ook aan het front staan. Dit zijn voor het grootste deel ook geen vrouwenzaken, maar wanneer wij denken dat daarmee alleen ons komende „Rijk" gebouwd kan worden, dan zullen wij falen. Nog immer waren voor den Germaan gemoedswaarden en intuïtieve zekerheden onmisbare elementen bij allen opbouw en het is nog steeds zoo, als onze voorvaderen het zagen, dat de vrouw dichter bij deze waarden staat dan de man. Niet de vrouw, die opgesloten tusschen vier muren haar plichten ijverig nakomt, die kinderen baart en grootbrengt en ze laat uitvliegen in een wereld, waar zijzelf eigenlijk is buitengesloten. Neen, maar die vrouw, die ook midden in het leven staat, die persoonlijk-

heid is, die het volle leven aan onze kinderen kan voorleven, die weet waar het om gaat, bewust, die leeft met ons voor hetzelfde ideaal.
Daartoe zijn mannen noodig die in het huwelijk weer meer en iets anders zien dan een instelling ter bevrediging van het sexueele, ook iets anders dan liefde alleen; mannen, die van de Oostersche vergiftiging volkomen zijn genezen.

Daar rust op ons een groote verantwoordelijkheid. Op ons mannen, die het onze vrouwen mogelijk moeten maken, waarlijk vrouw te zijn, zonder „onderdanigheid", als volkomen volwaardige persoonlijkheid, door haar dan ook als zoodanig te zien. Doch ook op de vrouwen. Darré heeft eens gezegd: „De schoot der vrouw, maar ook haar denkwijze en gezindheid, hebben meer aandeel aan het op en neer der geslachten, aan het op en neer van den staat, dan de bekwaamheden en onbekwaamheden der mannen." Dat gold in de Germaansche oudheid, wij lezen het duidelijk uit de saga's. Maar het geldt ook thans. De onderdanige vrouw kàn haar plaats niet innemen, die haar in onze kultuur „van nature" toekomt, die zij in moet nemen, zal de „heilige Orde" weer hersteld worden.
Maar ook op de vrouw rust een groote verantwoordelijkheid. De Germaansche vrouw kan „vrij" zijn, want zij is geen „geslachtswezen" in de eerste plaats, zij leeft niet voor het sexueele alleen. Bij haar is niet zooals bij sommige andere rassen alles op het sexueele gericht en ingesteld. Darré spreekt van een „niet-sexueele vrijheid" der Noordras vrouw, een vrijheid echter, die in crisistijden van het kultureele leven om kan slaan in het tegendeel, in „sexueele vrijheid". Wij kennen dit verschijnsel uit de geschiedenis van het Noordras en Darré zegt er van:

> „Op het oogenblik, dat de niet-sexueele zedelijke vrijheid van de Noordras-vrouw omslaat in een onzedelijke sexueele, is tot op heden in de geschiedenis nog steeds de oplossing van den staat met verbijsterende snelheid ingetreden."

In plaats van staat, had ook kultuur kunnen staan. Wij staan aan den rand van zoo'n omkeer, die de ondergang beteekent —

of aan het begin van een herboren zedelijkheid, overeenkomstig onzen aard.
Wat is zedelijk? — zouden wij kunnen vragen — wat is zedelijkheid overeenkomstig onzen aard? Het universalisme kent een algemeen geldende zedelijkheid, een zedelijkheid voor alles wat een menschengezicht heeft. Wij weten echter dat ook dit aan ras gebonden is. Wat voor het Noordras een onzedelijke levenshouding is, behoeft dat nog niet voor ander ras te zijn. Maar wij willen niet onze zedelijkheid gaan beschrijven en omschrijven; wij willen haar niet dood-definieeren, want zij moet spreken uit hetgeen wij in deze bladzijden over de verhouding van man en vrouw zeiden. Maar om ons anti-universalistische standpunt scherp te doen uitkomen, zouden wij er dit van willen zeggen:
Zedelijk is, wat de instandhouding van het ras bevordert. Eigenlijk sluit dat alles in zich. Zedelijk is dan niet de voortplanting zonder meer, maar zedelijk is dan bovenal die vorm van voortplanting, die niet tot een „oplossing van den staat" voert — om de woorden van Darré te gebruiken —, die kultuurbehoudend is en voortbouwt op de oude waarden, die in ons ras besloten liggen. Zedelijk is dan bovenal de verbintenis van edel bloed. Onzedelijk is de vermenging met vreemd bloed; maar ook de voortplanting van erfziek bloed is dan onzedelijk, want ook dat benadeelt de instandhouding van het ras. Onzedelijk is het, het aantal kinderen te beperken, wanneer de mogelijkheden voor een groot gezin gegeven zijn. Zedelijk is het afstand doen van kinderen, wanneer wij weten dat zij dragers van minderwaardigen aanleg zullen zijn.
Alleen dan zullen wij zuiver tegenover al deze dingen komen te staan, wanneer wij genezen zullen zijn van de „Oostersche vergiftiging", wij mannen zoowel als vrouwen.
Wij van het huidige geslacht, wij zijn nog niet zoo ver, maar wij zien verlangend uit in de toekomst, die voor onze kinderen en kinds-kinderen zal zijn en wij twijfelen niet dat zij zuiverder, echter zullen staan tegenover de vraagstukken, die de verhouding tusschen man en vrouw ons nog stelt.
Sterk zal bij de besten het bewustzijn van de plichten tegenover

ras en volk zijn en de romantische liefde van den romantischen tijd zal uitgroeien tot een hechte verbondenheid in de vervulling van de gemeenschappelijke taak in dit leven; en waar de voorwaarden daartoe gegeven zijn, zal in stilte daaronder bloeien de liefde, niet met veel uiterlijk vertoon, niet met veel woorden, maar ook niet beperkt tot de jonge jaren, doch hecht en sterk door het leven heen, niet verwelkend, maar jong, zooals menschen met een taak en een ideaal jong blijven tot het eind. Zij zijn er trouwens altijd geweest, deze huwelijken, want het zit ons in het bloed; taak en ideaal echter zijn anders geworden.

Wij hebben de vele vraagstukken nog nauwelijks aangeroerd en hebben toch het gevoel aan het eind te zijn, want de beantwoording zal langzaam uit het leven moeten groeien; uit het leven van de besten, die het ideaal vóór-leven, zóó dat zij, die van eender bloed zijn, hun eigen weg er in herkennen. Maar dit is alreeds zeker: in den geweldigen strijd, dien het Noordras om zijn bestaan voert, is sterke voortplanting van de waardevolste elementen noodzaak en plicht. Het gaat om erop of eronder en met een terugloopend geboorten-overschot zijn wij ten doode gedoemd. Daarom reeds staan wij geheel anders tegenover het buitenechtelijke kind van goed ras, dat erfgezond is. Het is ons volwaardig. Maar ook weten wij, dat het huwelijk in een zeer bepaalden vorm aan het Noordras eigen is. Zoogoed als wij anders dan de nomade tegenover den arbeid staan, die ons geen vloek en plaag is, maar taak en levensvoorwaarde, zoogoed staan wij anders tegenover de vrouw. Maar ook de Germaansche vrouw staat anders tegenover den man. Bernhard Kummer zei het duidelijk en scherp: „Wij zijn nu eenmaal niet daartoe geboren nomaden van den arbeid en van de liefde te zijn. Doch wie het in het een is, die is het in het ander ook."

Het past in dezen tijd en het past bij onzen aard, om overdenkingen, die toch ons allerbinnenste leven raken, met een haast nuchtere overweging te beëindigen. Günther wijst erop,

dat ook de enkelvoudige echt, de liefde tot kinderen, en het zien van het huwelijk als een deel der heilige Orde, op natuurlijke wijze door zifting (selectie) zullen zijn ontstaan. Eerst tijden van decadentie zagen in het huwelijk een inrichting ter regeling van het geslachtsverkeer. Zin en oorsprong van het huwelijk is het gezin, is vaderschap èn moederschap, is voortplanting èn opvoeding. Wanneer vrouwen zich echter als „geslachtswezens" gaan voelen en door de mannen zoo worden gezien, dan is het zwaartepunt verlegd, dan breken natuurlijke verhoudingen die bij ons ras hooren, dan gaan Noordrasvolken ten onder. De vergiftiging van het Zuiden en de beschaving voerden ons op dezen gevaarlijken weg. Onze taak is het den weg te hervinden naar de natuurlijke, gezonde en organische verhoudingen.

Doch wat is nu „natuurlijk" voor ons? Günther wijst er op, dat een zekere inperking van de geslachtsdrift door zeden en wetten reeds bij de eerste menschheid aanwezig moet zijn geweest, daar ongebondenheid op dit gebied de instandhouding van de soort schaadt. Zoodoende moeten door zifting steeds weer die menschengroepen zijn uitgedelgd, die niet aan deze voorwaarden voldeden. Zoo ontstond een zekere regeling en orde op dit gebied, niet als eerste kultuurstadium, maar als voorwaarde daartoe. (Ehe, blz. 96.) Op dezelfde wijze werden die paren uitgezeefd, waarvan man en vrouw bijeen bleven, want dit was voorwaarde voor de instandhouding; individuen, die deze neiging niet hadden, werden van de voortplanting uitgesloten, doordat te weinig kinderen opgroeien konden. Ook liefde tot de kinderen werd op deze natuurlijke wijze door zifting en uitdelging tot eigenschap van de soort (Ehe, blz. 255). Zoo waren dan die dingen, welke wij zoo gauw als kultuurverschijnselen aanzien, geen voortvloeisel van een vroegste kultuur, maar voorwaarde voor de geschiedenis van den mensch als mensch (Ehe, blz. 253). De ontwikkeling van het Noordras is in deze richting voortgegaan en hield aan den enkelvoudigen echt van den oertijd vast — tot op heden. Niettegenstaande het christendom, dat, ontsproten aan ander ras, op dit punt onzeker was. Want het christendom ging uit van volken met veelwijverij.

Zooals bekend, verbiedt het N.T. de veelwijverij alleen voor bisschoppen en diaconen en eerst de kerk der middeleeuwen stond principieel op het standpunt van den enkelvoudigen echt. De invloed van het O.T. bracht echter steeds weer onzekerheid, daar de heilige aartsvaders immers in veelwijverij hadden geleefd. Noch Roomschen, noch Protestanten konden „uit de Schrift" bewijzen, dat veelwijverij verboden was. Zoo hield dan ook de roomsch-katholiek Caietanus de veelwijverij voor geoorloofd en Luther meende, dat het niet verboden was; Melanchton hield haar voor toelaatbaar, ofschoon niet raadzaam, enz. (Ehe, blz. 105—106).

Het voor ons „natuurlijke" en zedelijke zijn zoodoende niet te scheiden. Ook hier valt de wereld, onze wereld, niet uiteen in een natuurlijke voor het lichaam en een bovennatuurlijke voor den geest. Hier, in dit natuurlijke, ligt het blijvende, onveranderlijke, de schering van het weefsel, ook voor de toekomst, die met den nieuwen inslag nieuw patroon zal weven. Instandhouding, voortbestaan en vrijheid zijn alleen mogelijk in de gebondenheid aan deze schering. Hoe sterk, gesloten en rechtuit was het leven op IJsland in den grooten saga-tijd, toen de vrouwen van moedige, weerbare gezindheid waren, manende, waar noodig, en aansporend, ja drijvend tot bloedwraak, wanneer de sibbe-eer het eischte, offerend hun persoonlijk geluk, doch niet omdat zij liefdeloos waren. Maar liefde had een harderen klank, meer als van metaal dan van ruischende zijde. Eerst toen in het jaar 1000 het christendom officieel was ingevoerd, veranderde ook daar veel in de verhoudingen en twee eeuwen later hooren wij reeds van „vrije liefde".

Trouw, eer, liefde en manlijke moed zullen ook bij ons de groote waarden zijn, die het leven zijn kleur en klank geven; die er vastheid en geslotenheid aan geven, en die man en vrouw *gelijkelijk* zullen kenmerken bij de besten. De vrouw zal geen gehoorzaam aanhangsel van den man zijn; de man zal zich echter ook niet in „mannenbonden" tegenover de vrouw stellen. Daarom is voor ons elke „natuurlijke orde" *sibbe-orde*,

daarom kan de SS niet mannenorde zijn. De vrouw zal in Jeugdstorm, in Arbeidsdienst en Moederscholen als het ware evenwijdig aan den man worden opgevoed en gevormd. In den Volksdienst zal zij midden in het leven staan, om te dienen het gezonde dat hulp behoeft, het goede bloed dat in verdrukking raakte. Want ook de vrouw zal de harde werkelijkheid hooghouden, dat het gezonde meer waard is dan het ziekelijke, het naar aanleg edele meer waard dan het onedele; zij zal weten dat alles erop gericht moet zijn, het meerwaardige te vermeerderen en het minderwaardige terug te dringen, door de voortplanting te voorkomen. Zakelijk, nuchter, hard. Maar niet voortkomend uit een verkommerd en vernuchterd gemoedsleven, doch uit deze liefde met een klank van metaal. Geen liefde, die de enkeling en de eigen zaligheid in allen deemoed in het midden stelt, maar die oer-natuurlijke liefde tot wat sterk en schoon is, zooals die leeft in al wat gezond is, zooals die vormen zal de verhouding van man en vrouw in onze toekomst, uit onzen aangeboren aard.
De groote verantwoordelijke taak is daarom het opstellen van het ideaal, zooals wij dat voor ons zien. Wij kunnen het laten zien in den oud-Germaanschen tijd, ook in later tijd, maar bovenal zal het moeten worden voorgeleefd in reeksen van uitgelezen sibben, *in den nieuwen adel.*

Open en waar
is het liefdeleven van het Noordras geweest;
Onzedelijk was slechts
wat tegen de erfenis van het ras indruischte.

Darré

ENKELE BOEKEN:

Hans F. K. Günther	Formen und Urgeschichte der Ehe,
———	Gattenwahl.
Richard von Kienle	Germanische Gemeinschaftsformen.
Bernhard Kummer	Herd und Altar, Bnd. I.
———	Die deutsche Ehe.
Gustav Neckel	Liebe und Ehe bei den vorchristlichen Germanen.

RIJKSINSTITUUT voor OORLOGSDOCUMENTATIE
BIBLIOTHEEK